

Thury Zoltán:
A KIRÁLYASSZONY KERTJE

A királyasszony már nagyon öreg volt. A hónál fehérebb s a selyemszálnál puhább haj simult le agg fejére. Ha sokáig sétált, nagyon elfáradt, az apró írást sem tudta már elolvasni pápaszem nélkül, hanem az arca sima és finom maradt öregségére is. Nagy fiút nevelt fel az öreg királyné jóságos anyai szeretetben. Mikor a királyfi elég okos volt, átadta neki a királyságot.

Ő megmaradt a kertjében s nem bajlódott többet az ország gondjával. Aranyfejú pálcára támaszkodva sétált délelőtt, délután a bokrok és árnyékos fák között. Egy szép nótás leánkával dalokat énekeltetett magának s úgy élt az öreg királyasszony napról napra békességben.

A kertet magas vasrács választotta el az utcától. Négy kapuja volt négy felől, de mindenik előtt egy-egy cifra hajdú állott szuronyos puskával s oda bizony be nem léphetett senki. Illatával betöltötte a várost, de az utakat nem volt szabad feltaposni. Így rendelte ezt el még a királyasszony édesapja, aki nagyon haragos öregúr volt a maga idejében. A királyasszony se változtatott a rendelésén. Nagyon sok rossz gyermek lakott a szomszédságban; félt, hogy valamelyik, ha szabad lenne, bemenne a kertbe, letörné a fák ágairól a friss gallyat s pajkos futkározásban letaposná a bársonyos pázsitot.

Az utca másik oldalán lakott egy szegény öregasszony. Ennek is volt kertje, hanem kicsi és nem is olyan szép, mint a királyasszonyé. Az öregasszony maga gyomlálgatta, gondozgatta, pedig már reszketett a keze. Volt ugyan egy kis unokája, de az még nem segíthetett neki. Csak játszani tudott, de ahhoz aztán derekasan értett. Olyanokat ugrott, mint egy pajkos őzike, nagy ákombákkal rajzolta tele az irkáját s izmos kis kezébe fogva a lapítófát, olyan magasra ütötte vele a labdáját, hogy túlrepült három házon is. Különben Pistának hívták, az első elemi osztályba járt s szerette minden ismerőse, mert jó kisfiú volt. Hogy a szegény nagyanyjának még nem segíthetett a munkában, az nem az ő hibája volt. Az ilyen kisfiúknál sokszor megesik az, hogy ha odaállítják gyomlálni a kalarábés ágy mellé, nem a gyomot tépi fel, hanem a kalarábét.

Pista egyszer délután egy nagydarab vajas kenyeret kapott és meg is ette, mert ilyen jó étvágyú kis vitézt messze földön is keresni kellene. Aztán egy darabig lovagolt a maga mogyorófa-paripáján, rajzolt egy csacsit és három malacot, de azt ugyan senki sem ismerné meg, hogy melyik volt közöttük a csacsi és melyik a malac. Aztán egy pajtásával kiment labdázni az udvarra. Jó kedvű volt, egyszer-kétszer hátba vágták egymást. Egyszer aztán Pista magasra felütötte a labdát. Repült, repült a könnyű labda a levegőben, mint egy madár s átesett a királyasszony kertjébe.

A szegény kisfiúk összenéztek, tanakodtak, hogy mit csináljanak már most, mert úgy van a dolog, hogy ha a szomszéd kertjébe esett volna a labda, nem sokat tanakodtak volna, hanem nagy hamarosan átmásznának a kerítésen, megkeresnék az elveszett jószágot. Így azonban sokkal nehezebb a dolog. Jó szomszédok Feriék is, Károlyék is, azt mondja a nagymama, nem haragusznak meg az ilyen kicsiségért.

- Hát vajon az öreg királyné megharagudnék? – kérdezte Pista.
- Nem tudom –, vonogatta a vállát a pajtása.
- Hát az öreg királyné nem jó szomszéd?
- Dehogyan, hogyne volna az, hiszen királyné.

- Akkor talán nem haragszik meg, ha átmászom a kerítésen s megkeresem a labdát.
- Nagymama soha se bántotta őt.
- Ő se a nagymamát.
- Engem se fog bántani bizonyosan.

Megint tanakodtak, de aztán a kis vendéggyermek bízta Pistát:

- Próbáld meg.

A kis vitéznek nem is kellett sok biztatás, nagyon sajnálta a játékát. Szép új bőrlabda volt kockás darabokból összevarrva s nem mindennap van ám az embernek hat krajcárja, hogy újat vehessen. Ő bizony átmegy a királyasszony kertjébe. Felkapaszkodott a magas vasrácsra és nem is esett semmi baja, amíg bejutott a szép nagy kertbe.

Odabenn sokáig keresgélt a fűben, amíg megtalálta, hanem aztán mikor a kezében volt, nagy örömmel szaladt vele vissza a kerítés felé. Még kiabált is:

- Jóska, megvan, megvan!

Egy fordulónál aztán éppen az öreg királyasszony elé perdült. Az öreg királyasszony éppen egy narancsot hámozott egy arany késsel s a kis szeleburdi nagy sietségében kiütötte gyöngé fehér kezéből az arany kést. A királyasszony megharagudott s rákiáltott a gyermekre:

- Mit keresel itt, te kis veréb?

Pista ugyan fölkapta a kést a földről, megtörülte az ingecskeje elejével, csak azután felelt, hogy visszaadta a drága bicskát.

– Kezét csókolom, ne tessék haragudni, nagyságos nénikém. Átesett a labdám, csak azért jöttem, most már visszamegyek.

- Hol jöttél be?
- A kerítésen.
- Hogy mertél a kerítésre hágni?
- Nálunk így szokás, néni.
- Nem féltél az öröktől?
- Mind aludtak.
- Ki fia vagy?
- Nem él az anyám, csak nagy mamám van.
- Hogy hívják a nagymamádat?
- Fodor Istvánné.
- Hol lakik?

– Itt a szomszédban, kérem szépen. Bizonyosan ismeri királyasszony néni a nagymamát. Éppen olyan öregasszony néni is, mint ő, a haja pedig még sokkal fehérebb.

- Szereted a nagymamát?
- Nagyon.

A királyasszonynak egy nagy betegség három szép kis unokáját vitte el, a kis királyfiúcskák egymásután haltak meg és sokat szenvedtek szegénykék. A sok orvos körül vette az ágyacskáikat, de nem használt semmit nagy gondoskodásuk. A kis babák fehér párnáik között örökre lehunyták a szemüket. A királyasszony akkor nagyon boldogtalan volt, sokat sírt s hetekig kereste nagy zokogással elvesztett kis unokáit a palota termeiben föl s alá járva, alig-alig enyhült a fájdalma. Most, mikor erre a jó kedvű kis legényre nézett, egyszerre eszébe jutott mindaz a szenvedés, amit kis betegek mellett kiállott. Szegény öreg szívét eltöltötte a keserűség s azt gondolta, hogy, lám, a szegény öreg-

asszonynak ott a szomszédban van kis unokája s neki pedig nincsen, Szívesen odaadta volna koronáját is egy ilyen cseppnyi kis fiúcskáért, örömet lett volna olyan szegény öregasszony, mint Fodor Istvánné. Amint ott mellette állott a kis egészséges gyermek, még jobban haragudott rá.

– Miért jöttél ide! – kiáltotta –, haragszom rád.

Csak olyan volt azonban ez a harag, mint ha egy galamb dorgálja a másik galamb kis pipéjét, aki betolakodott a dúcába. Látszott a jó királyasszony arcán, hogy nem is harag az, ami a lelkében van, hanem bánat. A kisfiú azért nagyon elszégyellte magát s engedelmesen csókolt neki kezét.

– Ne haragudjék, király néni, többet soha se jövök át a kerítésen engedelem nélkül. Jó leszek.

– Megizenem nagymamádnak, hogy rossz voltál.

– Ne tegye király néni, búsulna szegény, ha megtudná. Mindig sír, ha rosszat hall rólam s én nagyon sajnálom szegényt.

– Miért vagy akkor rossz?

– Azt hittem, hogy szabad ide jönni.

A királyasszony puha kezével végigsimította a gyermek szőke haját s szép szeméből kihullott a könny.

– Gyere, mesélj valamit a nagymamádról.

– Nem haragszik, király néni? Hála Istennek! – és felvidult a gyermek arca.

– Haragszom, haragszom – mondta a királyasszony –, de azért beszélj nekem valamit a nagymamáról. Ez lesz a büntetésed. Nem játszhatol addig a pajtásaiddal, amíg velem beszélsz. Jobb pedig, ugye, a gyermekekkel lenni, mint velem? – a kisfiú odasimult a királyasszony selyem köntöséhez.

– Nem, nem. Király néni is jó.

– Szeretsz egy kicsit?

– Szeretem.

Aztán a királyasszony leült egy aranyos székre a kert közepén, Pistát pedig a lábához ültette egy zsámolyra s meséltek egymásnak. Az öreg királyné egy szegény fiúcskáról mesélt, a fiúcska pedig egy szép királyleányról, aki hét évig volt egy várban a sárkány hatalmában s aztán egy pásztor felesége lett. Már alkonyodott, mikor felkerekedett Pista és haza készült. Mikor elindult, utána kiáltott a királyasszony:

– Mi van az ingecskéddel?

– Elszakadt.

– Mikor, kisfiam?

– Mikor átmásztam a kerítésen.

– Nagymamád búsulni fog, ugye, ha meglátja?

– Igen, nagyon szegény asszony a nagymama, azt mondja, rosszul esik neki, ha nem vigyázok a ruhámra.

A királyné megfogta a kezét s magához vonta.

– Majd megvarrjuk, jó lesz?

– Köszönöm szépen.

A királyasszony tűt és cérnát hozott ki a szobából s apró öltésekkel varrta a Pista ingét. Hálásan nézett fel rá a gyermek, ő pedig jó lelkének egész jóságával mosolyogva rakta egyik öltést a másik után.

Mikor elment a kislefű, a királyné azt mondta:

– Jöjj el mindig, ha már megtanultad a leckédet. Mesélek neked a szegény ember gyermekéről.

– Én is a király néninek a királykisasszonyról.

1893/8.